

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Căminului 3.

Se prenumără și la poște și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

La

Abonament lunar

pentru Iunie st. v.

— cu prețurile din capul foii —
invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 27 Maiu st. v.

Sîntem aproape la finea anului școlar. Examenele decurg în cea mai mare parte a comunelor aparținătoare celor două confesiuni române din patria noastră.

Este bine ca să nu lăsăm această ocaziune fără de a mai privi odată în trecutul acestui an școlar. Și cu atât este mai bine și mai folositor a o face aceasta, cu cât de existența școalelor confesionale este legată în mare măsură prosperitatea noastră culturală, încât privește în mod nemijlocit pe poporul nostru. Privește adevărat pe muncitorul român dela sate.

Scim, că după lege copiii sînt îndatorați a cerceta școala regulat, începînd dela anul al șeselea până inclusive cu anul al doisprezecelea. Legea trebuie respectată și cu deosebire trebuie observată de acei părinți, care avînd copii, sînt și deobligați moralmente a se îngriji de buna lor educațiune. Este o mare înlesnire chiar și pentru învățătorul cel mai tînăr, ca și pentru cel mai iscusit, dacă băieții, care cercetează regulat școala, au primit încă din caminul părintesc o bună educațiune. Buna educațiune familiară, — fiind sinceri, — o aflăm la puține familii de ale muncitorilor români. Ear' aceasta nu numai la Români, ci preste tot la toate popoarele, unde este vorba despre clasa de jos.

Muncitorul dispune de puțin timp, ca să se ocupe chiar special cu educațiunea fiilor sei. Afară de cunoașterea și deprinderea în rugăciunile bisericii creștine, — care la noi la Români sînt supremul principiu al moralității — muncitorului român, care trebuie să-și agonisească cu sudorii de sînge pînă la cea de toate zilele, îi este și imposibil de a da și în altă direcțiune educațiunea fiilor sei.

Ei bine, educațiunea rămîne încredințată sîrmanului învățător, care prelîngă aceea, că nu are de a face cu copii numai de o etate și numai cu

unele și aceleași deprinderi, mai are de a observa și planul oarelor de prelegere. Așadar' cu educațiunea și tot în același timp cu instrucțiunea. De aici vine, că el este răspunător și pentru unele și pentru altele din defectele ce se află în școală.

Pe noi ne privește mai deaproape instrucțiunea și cu deosebire rezultatele ce s'au putut obține în decursul acestui an școlar în școalele noastre confesionale-române. Ne interesează instrucțiunea, deoarece pe baza instrucțiunii ajungem în poziția, de a pute judeca deoparte activitatea învățătorilor noștri, ear de altă parte străduința băieților de școală în câștigarea cunoștințelor, la care au putut ajunge în decursul anului.

Dacă avem ocaziunea ca să asistăm la examenele semestrale, ne câștigăm convingerea, că o parte destul de însemnată din învățătorimea noastră confesională își face datorințele sale în o măsură îmbucurătoare. Ba conform planului oarelor de învățămînt și conform lipselor și împrejurărilor, în care trăiesc poporul nostru, o bună parte dintre învățătorii noștri sînt model de învățători. Fac destul nu numai așteptărilor legii, ci împlinindu-și cu conștiințioasă datorințele, împlinesc și dorința părinților, care și-au trimis regulat băieții la școală. La atari învățători vedem progrese, progrese pipăibile.

Cu atari învățători sînt mîndri părinții, sînt mîndri școlarii, sînt mîndre confesiunile noastre române, este mîndră întreagă națiunea română. Ear' noi întru adevăr avem lipsă de învățători buni și totodată români la locul lor. O dîcem aceasta din motivul, că la noi chiar și din învățămîntul elementar se face cestiune politică. Deoarece este lucru odată constat, că inspectorii școlari, atât cu ocaziunea vizitării școalelor, cât și cu ocaziunea examenelor, pun deosebit preț pe progresul în cunoștința limbii maghiare. O fac aceasta nu numai în școalele comunale și de stat, ci chiar și în școalele confesionale.

Ba după-cum am vădut spre exemplu la Năsăud, însuși comitele suprem al comitatului, în calitate sa de comisar, cu o cutezare fără seamăn, merge pînă acolo, că pretinde chiar prelegeri maghiare.

Punînd învățătorii noștri confesionali cea mai mare îngrijire pe studiul și cunoștința limbii maghiare, nu tre-

bue să ne mirăm, dacă în multe școale aflăm neglijate aproape cu deservire celelalte obiecte de învățămînt. Apoi chiar și aici, mulți învățători sînt puțin prea de tot zeloși. În vederea unei remunerațiuni... sau în vederea unei stringeri cordiale de mână, sau într-o lingușitoare șoptitură de: „jó hazafi“, simțesc raiul pe pămînt.

Nu sîntem în contra propunerii limbii maghiare, sîntem în contra neglijării limbii noastre materne și a celorlalte obiecte de învățămînt, care într'adevăr reclamă nu numai conștiințioasă, ci din contră și îngrijire de cultivarea sentimentului și cunoștințelor elevilor. Facă-și învățătorii noștri destul și conștiinței și datorințelor legii.

Că băieții vor ști așa pe de-a rostul câteva expresii maghiare, noi totuși nu vom recunoaște aceasta de progres. Poporul nostru are lipsă de carte românească, de multă carte românească. Pretindem dela învățătorime, ca băieții nu numai să-și știe serie și cetă corect numele, dară să știe serie și tîlfele limbii românească. Pentru-că de dînsa vor avea lipsă teranii români în decursul vieții. Ear' tăria și trînciua noastră națională se razimă pe țărînime.

Cine are putere, își trimite copiii la școalele înalte, unde apoi își pot însuși cunoștințele limbilor. În școalele populare așteptăm respectul instrucțiunii naționale.

Procedînd din aceste motive, vom publica cu plăcere toate acele rapoarte dela școalele noastre confesionale, în care vom vedea, că examenele cu finea acestui an școlastic au îndestulit pe părinți, pe școlari, pe învățători și pe inspectorii școlari.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 27 Maiu st. v.

Din parlamentul maghiar.

În ședința dietei maghiare dela 5 l. c. s'a acceptat în a treia cetire legea financiară pro 1889 și apoi s'a proces la desbaterea reformei administrației financiare. Referentul Hegedűs schițează proiectul. Deputatul Szederikényi respinge proiectul ca un experiment nou. Acați Széll întîmpină reforma administrației financiare cu satisfacție, urmările binecuvîntate ale re-

formei vor atîrna însă dela executarea ei. Deputatul A. Beöthy respinge proiectul, care deasemenea nu formează un lucru definitiv, ci un membru în zala provisorilor. Meltz l vorbesce despre anomaliele administrației financiare și declară, că acele nu se vor înălătura prin proiectul ce se prezintă; el excepționează îndeosebi numărul cel mare al direcțiunilor financiare și acomodarea lor la comitate, care și altfel vor avea să fie reformate. După-ce se cere încheierea discuțiunii, ia cuvîntul ministrul Weckerle și recomandă proiectul spre primire. Proiectul de lege s'a acceptat apoi drept basă pentru desbaterea specială.

Situația în Sârbia.

O depeșă din Belgrad spune, că Garașanin a fost pus din nou sub acuză pentru vătămarea corporală comisă față cu alți doi tineri și pentru restrîngerea libertății personale a prefectului orășenesc.

Resolvarea cestiunii bisericești va urma probabil preste vre-o câteva zile, după-ce există dorința, ca Mihail să funcționeze la festivitatea Cossovo în calitate de metropolit. Metropolitul Teodosie și episcopul Nicanor vor fi pensionați, ear' metropolitul Mihail și episcopul Ieronim vor fi instituiți din nou în posturile lor.

Desarmarea Angliei.

În parlamentul englez radicalii își dau o mare silință de a face un curent favorabil desarmărilor. Acum de cîrînd, dl Illingworth a interelat guvernul englez dacă a făcut ori nu propunere celorlalte puteri continuînd să desarmeze sau cel puțin să o mai slăbească cu pregătirile și tot felul de cheltuieli pentru armată și războiu. Dacă a făcut această propunere, oratorul în treabă, care este rezultatul și ce poate să comunice în această privință guvernului parlamentului. Dacă nu a făcut încă propunerea, atunci să o facă pe viitor, — a dîs deputatul radical englez, — căci a adăugat, că cele-ce se întîmplă acum în Europa apasă foarte greu asupra statelor și pacea este amenințată. Ministrul Smith a răspuns, că pînă acum guvernul englez n'a făcut încă această propunere, dar' îndată-ce momentul va fi oportun, guvernul va sprîgîni ideea desarmării și va face ca

ea să fie împărtășită și de celelalte state din Europa. Dealtfel ministrul englez n'a tăgăduit, că starea actuală a Europei, — când toate statele sînt înarmate, — este un pericol pentru pacea universală.

Fondurile grănițeresci din Năsăud.

VIII.

(Urmare).

Se ivesce dară întrebarea, ce este de făcut? S'au scris multe dela Năsăud în cauza acestor fonduri, dar' o părere despre ceea-ce ar trebui să se facă în viitor nu am cetit nicăiri.

De aceea cred dară, că și din acest punct de vedere voi face bine, dacă voi deschide discuțiune publică asupra întrebării, ce are să se facă în viitor, și 'mi-ar pără bine, dacă nu ne putem înțelege pe calea conferențelor, să ne înțelegem barem pe calea publicității, în fața tuturor Românilor și a lumii întregi, și eu gîndesc, că oamenii, cu gînduri și intențiuni bune față cu fondurile, nu au nici un pretext de a se feri de publicitate.

Care este programul dlor ce au părăsit comitetul, nu o cunosc. Constat numai cu multă durere, că nici cei 12 ce au subscris declarațiunea dlui Lica nu se află în solidaritate, după-cum vom vedea mai la vale. Cred însă, că nici ei sub firma, sub care au fost aleși și trimiși în comitet, pe calea aceasta au gătit, nu mai pot să aperse interesele grănițeresci ca atari.

Cei-ce n'au repășit mai pot face ceva, nu ca să protesteze, dar' ca să încerce pe calea sa și între marginile statutelor să lucreze la revindicarea acestor grănițeresci călitate prin statut. Sînt a se face o mulțime de reguamente. Comisiunea administratoare, compusă întreagă din grănițeri, și comitetul, au datorința, ca prin aceste să se reguleze afacerile fondurilor în special: aci vin a se regula special drepturile ca fonduri în consonanță cu instrumentul fundațional; mai departe au să studieze și să propună chiar modificarea statutelor. Eu am credința, că atît comisiunea, cât și comitetul, își vor face datorința în acest înțeles din care cauză am și pledat pentru a nu părăsi terenul și a nu lăsa să între oameni negrănițeri la administrațiune.

Am dîs mai înainte, că bine s'a făcut, că nu s'a părăsit nici acest teren,

FOIȚA „TRIBUNEI“

Sîrbătoare de primăvară.

Romanță de H. Heine.

Sîrbarea de jale în Maiu s'a pornit!
Fecioare în floare, sîlbatică turmă,
Cu pletele 'n vînt, aleargă pe-o urmă,
Cu viațete lungi, cu piept desvîlt: —
„Adonis! Adonis!“

Noaptea s'a 'ntins. La lumini de făclii,
Se perd prin păduri cîntînd rătăcite,
De spaimă păduri rîsun rîscolite,
De plîns și de ris și de strigăte mii:
„Adonis! Adonis!“

Minunea frumșei de om zace 'ntins,
Palid și mort, pe iarbă 'nverșită,
Cu sînge e toată floarea vîpsită
Și aeru-i plin de chîemări și de plîns:
„Adonis! Adonis!“

Trad. Al. I. H.

Graiul românesc din Sîlagiu de lîngă Someș.

„Nu este limbă“, — dîce Várnay Litean, — „care cu timpul, dar' mai cu seamă în zile de formare, să nu primească modificări“. Sînt cuvinte, care trec, se perd și nu se păstrează decât în vre-un colțor al patriei, sînt altele noue, care vin să înlocuească pe cele perdute.

Datorința fiecărui bărbat cu inima la loc și interesat de dezvoltarea limbii naționale este: păstrarea cuvintelor vechi originale și scutirea limbii de înfririle străine.

Genialul limbist Hașdeu, Maiorescu, Pompiliu și toți membrii academiei române nu înceată a studia și analiza graiul românesc de pretutindenea și a ne înfățișa și nouă observările fonetice. „Magnum Etimologicum Romaniae“ va fi un cap de operă și un magazin de știință nu numai pentru Români, ci și pentru alte popoare.

Studiile și colecțiunile lui Alexandri, ale lui Pompiliu, Marienescu, Fl. Marian, Iaric-Bărsan etc., sînt tot ațtea mărgărituri în literatura populară română, a căror lucire, — mulțumită cerului, — pe mulți a atras din toate părțile. Ați și diarele politice sacrifică cu plăcere câte o coloană pentru poezii populare, cîntece și balade, povesti, material pentru limbă ș. a. Diarele beletristice mai în tot numărul publică câte ceva din gura poporului, frînturi de limbă, dialecte, cuvinte locale etc., deoarece „scrutarea serioasă a limbii, datinelor strămoșesci, poate să ne introducă și în alte puncte ale istoriei noastre și să ne scoată la rezultate mult ponderătoare... De multe ori un cuvîntel îți deschide prospect și îți revarsă lumină asupra unui termen întreg în lumea științelor“.

M. S. regele României Carol I., deschînd sesiunea generală a academiei române din 1884, a rostit și următoarele cuvinte:

„... Nu mai puțin însă trebuie să ne ocupăm și de viitor... de limba noastră, care s'a păstrat neatinsă în câmpiile roditoare ale Dunării, în plaiurile mărețe ale Carpaților, aceste ținuturi încântătoare, descrise cu măiestrie și într-o limbă așa de curată de poetul nostru popular V. Alexandri. Ce sarcină...“

*) Dr. Gr. Silași: Studiu asupra dialectului macedo-român paralel cu cel daco-român.

dulce... a lua sub pază această limbă veche, pe care poporul o înțelege și iubesc! Menținem dar' aceste frumoase expresii întrebuințate de străbuni, și nu ne temem de cuvinte, care au căpătat de veacuri împămîntenirea...“

În cele următoare voi expune fenomenele fonetice, caracteristice ale graiului românesc din Sîlagiu de lîngă Someș, — precum și câteva cuvinte ce nu se întrebuințează în alte părți sau pe care le auzim amintindu-se mai rar.

I.

1. Limba română din Sîlagiu, ca și cea din Biharia, e mai apropiată de graiul moldovenesc decât de cel muntenesc, și chiar modificările fonetice din Moldova, care, — precum ni-a arătat dl M. Pompiliu *), — nu se găsesc la Români bihoreni, se folosesc în Sîlagiu spre ex. trecerea labialei „b“ în „gh“ și „bgh“, spre ex. alghină (albină); sghiciu (sbiciu); desghină (desbină); corghi (corbi); robghi (robi); cerghi (cerbi).

2. În cuvintele „fapoc“ (ghimpe); halubă pl. halube (vestiment); „harap“ (om negru); almar (în Chior „armariu“ și „almaru“, o mobilă de casă cu mai multe despărțiminte pentru așezarea vaselor); „prascau“ (flăcău, ulicar, perde-vară), „calău“ (vorbă de hulă, care se dă oamenilor trîndavi), „a“ neaccentuat rămîne curat fără de a trece în „a“, ca în celelalte cuvinte: mălaiu, cărumb (în Chior cărumb), pădure, păgân ș. a.

3. „A“ și „i“ nu se pronunță totdeauna ca „a“ și „i“, ci ca „a“ și „e“, spre ex. „atătă“ în

*) M. Pompiliu: „Graiul Românilor din Biharia în Ungaria“. „Convorbiri Literare“ a. XX. Nr. 12.

loc de „atătă“, cu toate-că se întreabă „cătă“? „Pănă“ în (Chior și Marmaja: „pănă“), „părău“ și nu „păriu“, „părău“, „cărnați“ (în Marmaja: „cărnați“).

4. Sonul „a“ în genere în părțile aceste e foarte pronunțat, chiar și unde după graiul Românilor din România nu are rație de a fi, spre ex. „ghicitoră“ și „găcitoră“ în loc de ghicitoră; „sîngur“ în loc de muntenescul „singur“.

5. Diftongul „oa“ nu se aude întreg, decât numai la începutul cuvintelor spr. ex. oameni, oachiș, Oană ș. a., la mijlocul cuvintelor se pronunță ca ungurescul „a“ sau ca rusescul „o“ în „Nowgorod“, spre ex. toacă, eorne, poale, moale, toarna ș. a. Se rostesc însă „tăte“ în loc de „toate“ (în Teara-Oașului și Ugocia „tete“).

6. Diftongul „ea“ mai mult se aude ca „ia“: iarnă, iară, iarbă, ciabă. La finea cuvintelor e „e“ deschis și nici-odată diftongat: mē, grē, iē, sorīē, horē ș. a.

7. În locul formelor a și au, s'a și s'au, se află numai o și o', spre ex. el o mers, oamenii o sosit, badea 'și-o ras barba.

8. Articolul masculin se perde cu totul, numai „a“ final cuprinde în sine articlarea: lupu, căputu, lemnu, în plural însă nu se contrage articolul „i“ cu terminațiunea, ci se aude deosebit: ficiorii, puii stupii, caii, boii.

9. Genetivul și dativul articulat al numelor feminine nici-odată nu este cu ei, ci cu i: mami, feti, găini, Ani, nepoati (nepoatei); tot așa și la numele masculine articulate al articolul feminin: popi, toți, slugi.

Consonanta „F“ trece în „h“ pronunțat, cum este de exemplu „ch“ din nemțescul „Ich“

sau „Fichte“, spre ex. „hir“ (fir); a hi = a fi; „herbe“ = ferbe; hietan, arbor tînăr, hier, fer, hietic = firetec. Rămîne însă curat în cuvintele: femeie, ficior, fe-reastră.

10. „V“ se prefacă a) în „h“ cuvintele: volbură, pohoi (povoiu) și hulpe (vulpe); b) în „gh“ (ca ungurescul „gy“) în cuvintele: vițel, viu, vică (mierță), vezure, viciu, verme, vin, vină, vită.

11. „P“ urmat de un i cu altă vocală se rostesc ca „pty“, ptyatra, ptyina, piyer, ptyele ș. a. În unele cazuri chiar înaintea lui i urmat de consonantă: optyincă, ptyiscue, ptyic (cad). În cuvintele „pieptar“ și „cârpesce“ „p“ trece în „ty“, întocmai ca și „i“: cartyestye, tyeptar.

12. „N“ între vocale se prefacă în r în următoarele cuvinte: inimă (irimă și irmă), genunchie, juninecă, senin, venin.

13. „D“ în cuvintele: degerat și deget se schimbă în „t“, în alte cuvinte trece în gh (ung. gy), spre ex. dimineață, dela, pedecă, tot așa și „g“ înainte de „i“ și „e“: George, ghindă ș. a.

13. Consonanta n înaintea de i și e sună ca ny în limba maghiară: nime, Neamț, neam, ne.

15. „C“ și „t“ urmate de un i sau e se rostesc ca ungurescul ty: oty (ochiu), te-tye, fruntye.

Aceste sînt fenomenele fonetice mai de căpetenie ale graiului românesc din Sîlagiu de lîngă Someș.

În ce privește înfririle străine, limba țărănului din acest ținut e cât se poate de amestecată cu cuvinte unguresci. Căusele, pentru care s'a alterat fisionomia limbii stră-

însă interesele grănițeresci am ținut că trebuie să se apere sub altă formă, și nu prin calea comitetului ales de comuna politică pe baza unui statut impus. Am ținut, că bine au făcut membrii aleși de comuna politică, că au protestat, dar' aceste protest trebuie să-l facă în prima linie grănițerii ca atari și reprezentanții lor.

Dacă Pista despoaie pe Pavel de un drept sau de o avere și o transpune lui Petru spre administrare, este lucru foarte cinstit și la loc ca Petru să țină: averea aceasta nu e a mea, este a lui Pavel și lui 'i-se cuvine. Însă dacă vede, că cu Pista nu poate ieși la cale și insistă ca Petru să o primească, este de sigur mai bine, ca acesta să o primească și să o administreze bine și să nu o lase a trece la alții, care probabil ar administra-o rău. Cel puțin până când se va face lumină și se va regula lucrul pe calea sa. Se naște întrebarea, oare cine are să protesteze în prima linie? Eu cred că fără îndoială Pavel, căci el este scuturat, el este daunat. Chiar așa și aici.

Eu fac mare deosebire între comitetul ales de comuna politică, deși până acum sunt toți grănițerii afară de unul, și între comitetul vechi, compus din membri aleși numai de cei îndreptățiți, adică de grănițerii, care sînt în formă și în faptă adevărații proprietari.

Este drept, că comisariul reg., după organizarea noului comitet, a declarat de desființat comitetul cel vechi, precum și comisiunea cârpită de dînsul. Va să țină le-a lipsit de formă resp. de dreptul de a se mai pute reprezenta și opera în forma unei corporațiuni. Dar' dreptul privat al membrilor de a pași în numele lor și al mandatarilor lor grănițerii întru apărarea intereselor grănițeresci, nici nu-l poate lua nimenea, nici nu-l poate discuta afară de înșiși alegătorii, până atunci, până când nu se vor alege alții în locul lor, dar' tot numai prin grănițerii. Prin urmare membrii comitetului vechi trebuie să se considere tot de atari, tot de reprezentanți legali ai grănițerilor, și ca atari, gîndesc eu că trebuie să lucreze neîntrerupt, să combată, să protesteze până atunci, până când se va face lumină asupra cauzelor grănițeresci. Pentru a face aceasta, nu este absolută necesitate de a se aduna în ședințe formale spre a delibera și vota. Cei-ce s'au luptat pentru căpătarea și aducerea fondurilor acasă, încă nu au umblat cu multe forme parlamentare, și au făcut bună ispravă. Este trebuință numai de a se afla modul spre a se pute înțelege membrii, care mod, pînăce se lucră între marginile legii, este ușor de aflat.

Între membri vechi și alți mulți din cei-ce au repășit și mulți din cei-ce au rămas și în comitetul nou. Va să țină și membrii repășiți și cei din comitetul nou au să păsească mai departe întru apărarea intereselor fondurilor, ca membrii comitetului vechi.

Se naște întrebarea, că cine are să iee inițiativa, ca să nu o pășim ca acum înainte de 6 Aprilie? Asupra acestei întrebări, gîndesc eu, nu este mult de discutat, pentru-că pe acestia îi avem. Comitetul vechi a avut cap și organ executiv, a avut președinte și comisiune administrativă, pe al căror membri eu tot ca atari îi consider și mai departe, până atunci, până când nu vor fi delaturăți prin reprezentanții grănițerilor. Președintele comitetului vechi are dar' în prima linie datorința, de a se pune în fruntea acțiunii, la ceea-ce sînt încredințați, că va fi spriginit de toți grănițerii.

Dar' mai este și altă formă. Delegațiunea grănițerească instituită de reprezentanții grănițerilor mai există, în ciuda tuturor nescocțiilor ce o combat, și va exista, dacă vor voi membrii ei, până atunci, până când nu vor desființa-o aceea, care au instituit-o. Sau doară vrea cineva să fie recunoscută de guvern ca o corporațiune publică, precum guvernul nici nu vrea să audă de numele de grănițeri? Dar' n'a fost nici-când recunoscută de nimene, afară de creatorii ei, n'a fost nici-când publică, ci privată, și cu toate acestea, aceea-ce o neagă au recunoscut-o atunci, când au avut lipsă de ea.

Această corporațiune are nu numai dreptul, dar' și datorința expresă prin însărcinarea primită, de a apăra toate interesele grănițeresci, prin urmare și ale fondurilor. Președintele acesteia, care este tot președintele comitetului vechi, tot dl vicar, o poate convoca și provoca pe aceasta, și sînt încredințați, că aceasta va da ascultare și se va pune în acțiune.

Dar' prelungește aceste corporațiuni mai este aleasă demult decătră reprezentanții grănițerilor o deputațiune pentru a merge în cas de trebuință cu plîngerile până la Înaltul Tron, apoi mai mare trebuință ca acum, anevoie se va mai ivi cândva.

O altă formă mai este aceea, la care s'a provocat un grănițer în „Gaz. Trans.“, adică advocații investiți cu plenipotențe în procesul cu familia Keményi. Dnii adv. Lica și Man au interpretat foarte bine mandatul lor, când nu s'au mărginit numai la cauza procesului amintit, ci au pășit întru apărarea tuturor cauzelor grănițeresci până la treptele Tronului. Domnia-lor au făcut atunci un *avance*, dela care *retiră* nu e iertat să facă. Resultatul nefavorabil avut de astădată la Tron, nu trebuie să-l descurajeze. Poatească numai și iee inițiativa, și nu-i va lipsi nici un grănițer de succurs. Mie personal îmi pare rău, că nu au făcut aceasta îndată după primirea rezoluțiunii la plîngerea dîntău. La cazul, când ar lua inițiativa pentru a susține o nouă plîngere acoperită de subscrierea tuturor grănițerilor, un lucru aș ave de dorit, și anume: ca domnii advocați să binevoască a lăpăda metodel de a prezenta oamenilor lucrările lor gata cu declarațiunea, că cui îi place să le

subscrie, cui nu, nu fac silă, pentru-că lucruri de interes public nu se fac în acest mod autocritic. Oamenii, care doresc să facă înainte de toate numai bine cauzelor, trebuie să-și însușească obiceiul de a se sfătui, a se capacita și lumina unul pe altul. Cu cât gîndesc și se consultă mai mulți oameni asupra unui lucru, cu atîta se nasc mai multe idei și cu atîta se lămuirează aceste idei mai bine, și în cele din urmă se statorcesc lucruri mai bune. Ear' aceste lucruri se statorcesc prin majoritate de voturi, dacă nu se poate altcum, supunându-se minoritatea majorității. Așa se lucrează pretutindenea în cauză publică, așa aș dori să se lucreze și aici.

Am înșirat aci toate acele forme, sub care s'ar pute lua inițiativa, după părerea mea, pentru a face toți pașii ce se vor afla de lipsă nu numai în cauza fondurilor, dar' a tuturor cauzelor grănițeresci. Nu-mi pasă, sub care formă se va lua inițiativa, numai să se iee. Pot să se înfrunească toate aceste 3 forme în una, numai să se lucreze, să se facă ceva, și să nu stăm cu mâinile în sîn, căci timpul trece și tace, apoi proverbul țin: „Bate ferul pînăce e cald“. Lăsarea de aji pe mîne este daunoasă, și poate ca mîne-poi-mîne eară să deie ansă la imputări.

În cele din urmă tot cam acei oameni se află la toate aceste forme. Am specificat aceste forme, ca să se știe, cine este dator să păsească în frunte, să ridice steagul, și cine are răspunderea de urmările funeste, dacă se va înțelăsa și acum și nu se va face nimic.

Dar' afară de aceste mai avem și alte forme.

Pentru cazul, când nici președintele comitetului vechi și cu comisiunea grănițerească, nici advocații grănițerilor nu ar voi să se pună în fruntea mișcării, nu ar voi să iee inițiativa, atunci trebuie să păsească acei veterani, care au subscris instrumentul fundațional ce se mai află în viață și în cele din urmă birourile grănițeresci cercuale ce s'au fost instituit mai în urmă în fiecare cerc prin reprezentanții sei, precum și birourile grănițeresci din fiecare comună, pentru că fiecare cerc a avut un președinte și un notar și în fiecare comună au fost constituiți grănițerii, avînd un președinte și un notar.

Dar' cred, că despre cei înșirați în categoria primă nu se poate admite presupunerea celui cîră indiferentism ce s'ar pute identifica cu lășitatea, încât să lase, ca cei din categoria a doua să le iee pe dinainte și să-și facă de rușine.

Se naște pe urmă întrebarea, că ce pași ar trebui făcuți. Dar' asupra acestei întrebări omul cu inima și cu mintea la loc nu trebuie să-și bată capul mult. Omul ținut în drepturile sale își află sfatul mai întău la simțul sau de dreptate. Foarte nimerit țince Jehring în opul seu: „*Kampf ums Recht*“. Lupta pentru drept este o datorință că-

tră sine însuși. Un popor, care tace când 'i-se calcă drepturile sale în picioare, își sigilează singur sentența de moarte. Omul consău de nedreptatea ce 'i-se face, nu cruță nimic pentru apărarea sa, nu se lasă până atunci, până când 'i-se face nedreptate.

Legile toate permit a se face plîngerii la guvernul țării, și dacă acesta nu voiesc revendicarea drepturilor călcate, este permis a intra din nou prin aceea poartă din Viena ce poartă inscripțiunea: „*Justitia est fundamentum regno-*rum“, a apela la părintescul scut al Tronului.

Impregiurarea, că suplica dlor advocați Lica și Man nu a avut rezultatul dorit, cred că nu trebuie să descurajeze pe nimenea, pentru-că celui-ce bate la ușă des 'i-se deschide. Să luăm exemplul dela preavrednicul și neuitatul Vlașcu, care a ședut cu ani prin Viena, până-ce a cîștigat fondurile. Suplicile se pot subscrie chiar de întreaga poporațiune grănițerească.

Dar' în cele din urmă trebuie să ne plîngem neîntrerupt și să ne arătăm durerile în auzul lumii, neîntrerupt trebuie să reclamăm drepturile noastre. Nedreptăților ce ni-se fac să le dăm cea mai extinsă publicitate în toate limbile. Chiar dacă nu am dobîndi acum un rezultat practic, am dobîndi cel puțin un rezultat moral de mare însemnătate pentru viitor, pentru-că caracterul unui popor se manifestează mai bine prin perseverența în luptele pentru drepturile sale. Pentru cazul, când am perde în aceste lupte, cel puțin istoria va însemna, că ne-am apărut cu demnitate până la extremele permise prin legi, și dacă nu am dobîndit acum, ne mai rămîne cel puțin speranța, că va veni odată timpul, în care să ni-se recunoască și să ni-se facă dreptatea reclamată, căci dreptul luat pe nedreptul, ce nu s'a dat de voe bună, earăși se poate recăștiga, nu-i pierdut.

Publiu.

CORESPONDENȚA „TRIBUNEI“.

Brașov, în Iunie 1889.

Ceream cea mai deplină libertate a cugătării și a cuvîntului; ca să fie în serviciul ideilor salutare; argumentarea completă, și corectă să ne dovedească, dacă ele sînt așa sau dacă nu sînt; astfel ca să se stringă voluntar între granițele adevărului, între granițele dreptății.

Așa țineam în scrisoarea din urmă.

Dar' vorba lui Goethe, *grau, theurer Freund, ist alle Theorie*; verde este numai trupina vieții.

A vieții noastre asemenea este?

Nu poți nega întrebarea; dar' unde sînt uscăturile dese nu-i semn de trainică viață, de verdeață; și de aceste avem destule.

Este verde tulpina, din care cade acest fruct: „Până când vor mai fi darwinisti, răul nu se va mai sfîrși din lume!“ „*Posta Română*“, diarul celebrului Th. Alexi, l'a produs. E în

numărul de 18 Septembrie 1888. Nu e aceasta o dovadă nouă, că ignoranța nu iubesc lumina? Darwin și „*Posta Română*!“ Ne facem de ris! Dar' trecem preste nemodestia acestor fel de scribi și întrebăm: *Libertatea cuvîntului*, a studiului, nu-i influențată, nu-i pusă în lanțuri? Căci se nu ai mai mulți de țince cetitori, din țince cetitori să nu te asculte mai mulți de unul, și păcatul este destul de mare.

Și totuși am fi avut poftă să scim, de ce și în ce fel este darwinismul demoralizator? Dacă cei dela „*Posta Română*“ sînt oameni, care știu ce au scris, atunci pot aștepta un răspuns motivat. Până atunci nu mă simt dator să dovedesc contrarul vorbelor citate. Regret numai că ne-a bătut soarta și pe noi cu scriitori, care aruncă câte o vorbă, o frasă, o idee, de care pot ști, că nu va fi primită așa de dragul domniilor-lor numai, și care scind aceasta, nu se gîndesc să ne deie și motivele lor. Nu este onest a-ți da aerul, că ești harnic să judeci pe genii omenirii și a nu spune cum îi judeci; nu e cinstit a scuipa astfel de insulte în fețele, pe care apusul întreg și lumina întreagă au pus coroane, și a nu spune de ce. Dacă faci asta, sînt cel puțin dumerit, că însuși ai dat cetitorului criteriile în mînă; și atunci nu mai ești așa de primejdios.

Dar' tocmai aflu, că diarul acesta moare. Și totuși nu țin gîră scris. Pentru-că numai aderent al principiului *De mortuis nihil nisi bene* nu pot fi. De ce să vorbesci bine de oameni ori, ca aici, de diare, pe care trăind le-ai combate? Nu e aceasta o contradicție în fapte și vorbe? Și dacă ei și ele au murit, au murit și urmările faptelor lor? Dacă au murit și aceste, atunci pot fi blând, pentru-că pe un dusman bătut nu e de lipsă să-l mai și chinuesc. Dar' dacă ele nu au murit? Dar' dacă ele trăiesc pe paginile unei tipărituri? Atunci nu e cuvine să aibi milă. Răul este rău și când autorul lui este mort, și atunci dreptatea pretinde să fi atât de crud, să nu respecteți nici umbrele, când le simți că se mai clatină prin lume.

Revin la cei vii.

Altă probă, despre alt fel de libertate, ni-a dat-o „*Familia*“ într-unul din numerii cei mai noi. Ea publică o notiță despre cartea Helvetia și Wilhelm Tell de Dr. A. P. Alexi și spune: „că unele părți s'ar fi putut scurta, căci frazele multe de libertate scărșăzau valoarea lucrării“.

Fraze! Așteptam cel puțin o vorbă mai nesupărătoare pentru cei-ce fac religie din iubirea libertății. Și nu așteptam să auzim, că podoabele libertății nu-i stau bine unei cărți. De ce? Am ave poftă să scim și aici motivele. Și am dori să ni-le spună autorul acele notițe, *considerând stările noastre*. Pentru-că eu 'mi-aș lua voe a crede, că acele „fraze“ au o legătură cu aceste stări: Când Românul din Ardeal și Ungaria este ținut în toate manifestările vieții lui, când simți umbrele duchurilor rele cădînd preste școală, biserică, reuniuni, presă, și când alte slujbe în contra lor nu ai decăt cuvîntul, este mirare, că apare o carte, în care vorba libertate răsună pe fiecare pagină? Eu nu știu încă, dacă autorul s'a gîndit anume la aceste lucruri; dar' cine mă poate opri să le pun în lumină? A recensentului este dator să-și explice acest fel de le-gături, și atunci nu va mai judeca toate cărțile, ca și-cum n'ar fi fost scrise, decăt pentru

moșesci, și aici sînt cele înșirate decătră dl Pompiliu în studiul seu despre Românii bihoreni: „Starea cea înăpăiată a țeranului, pozițiunea lui de subjugare și umilire ani îndelungați, lipsa, — în vremile trecute, — de o clasă de cultură și mai presus de toate atingerea necontentat cu centre ungurești prin mijlocirea comerțului.“

II.

A, prescurtare din adă, dă-mi. A cuțit. Aire, aiuri, altundeva; adîntea, acum mai nainte; aituit (s'a), dedat, s'a deprins cu oarece. S'a aituit o cioară la pui.

Alechiu, spre ex.: Mă duc alechiu Someșului. Hulpea umblă de alechiu găinilor; atuncine, atunci; asvirlesce, aruncă; Au (accent pe a) ol! dău! aul! auzi!

Batăr, batărăș, barem; bagă (se), intră, se bagă în casă; beoznic, prăpădit; baci, bade; boletă, cărticică de dare, în unele părți se numesc liburuș și libruș; boghiu, uliu; boască, scardobaie, bucășile de bos-tan în mîrme cum se dau la porci; boscorodesce, vorbesce verși-uscate; bumbi în urechi, cercei; bucate, cereale.

Cade, 1. se cuvine, 2. îi stau bine; cătingan, cătingănășel, incet, încetșor;

captiv, captiet, nebun, smintit; cete (numai în plural), cocor de baltă (ardea);

chiotoare, ață de legat gulerul că-meșii; chipeș, măsură de luat vamă la moară; ciuntă (se), se sfîrșește; se stînge (focul);

ciozmolit, mînjit; ciotruc, buturugă (de lemn); ciot, nod (în arbori); clătireș, clătiș; clenci, incurcătură; coajbă, coaje (de ou); coată, caută; coșoțel, un ban de argint de 10 cr., dacă e de 20 cruceri se numește „coșoțel de 20“;

crâmpîță, incurcătură; comințeu, contract, obligațiune; cantarig, furca dela fîntînă; ciondrăni (a se), se ceartă;

Da, ci. „Vinu-i bun și-mi place bine, Da nu-l beau cu ficine, Da cu om care-i ca mine; Vinu-i bun și-mi place tare, Da nu-l beau cu ficare, Da cu mîndra d'ingă vale.“

D'ingă, de lîngă; duhoare, miros greu; drămbă, nimica. Nu ajunge o drămbă.

Formă, chip. spre ex. În ce formă mă sudui? Făcitură, clăie (de nutreț) dacă e mai mică, dacă e mai mare și tocmită în formă lungureată, se numește — cazal sau jireadă; facereș, faceș; ful fugă! flicăce, șuieră; furisul, vespe. Gârbesce, latră; gloabă, 1. pedeapsă, 3. cal rău;

goangă, gujulie, insectă; gujbă, gânj, fune de răchită.

Halube (pl.), vesmint; hărciog, cloțan; hășiesc, hășiu, alung, gonesc (se aplică numai la sburătoare: hăș);

hagel cuvînt cu care se alungă gâscele;

hăt (mai), mai în țințele trecute; e hăt demult de atunci;

hribă, burete, pitoi; huhurez, buhă;

Ial eată! ice, țince. Ce ice? Îmboardă, imburdă, răstoarnă, cade; îndrea, ac;

irioci, firele rămase pe răsoiul la capătul pânzei.

Jib, 1. repede. Am venit tare jib. 2. puternic, om jib.

Jolgiu, 1. giolgiu, 2. batistă, 3. pânză de pe ochi dela mort.

L'ungalău, pîne lată, coaptă pe lo-pată în gura cuptorului (cuv. ung.); lapte acru, lapte închegat;

lături (accent pe u), spălături; lihu! cară-te;

lă, 1. spală haine, 2. se peptenă; loitrițe, rude de cărat căpiți;

lotru, isteț;

Măcioc, cotoiu, motoc; mādărit, răsfățat, desmerdat; mănăntălează, dimică, sfarmă;

măță, 1. piscă, 2. cursă de șoareci; mē! mē!

măliier, om moale, fără energie;

modru, 'i-se poate;

morăesce, murmură.

Năpădesce. 'L-a năpădit sângele, — 'i-a dat sângele pe nas, pe gură și pe urechi. M'a năpădit lucrul;

nimedituri (pl.), superedificate; nităla! eată-'l!

O sau ori, meri o ba; ochic, răzușă de curățit tina de pe plug;

obșegos, glumeș; odor, curte;

obadă, scutișorul la pălărie.

P'angă, prelîngă; p'an'ce? pentru-ce?

pedri, lîngă; vis à vis; pănuse, tuluș de păpușoiu;

pară, flacără, pară; pic, 1. puțin. Dă-mi un pic de apă.

2. cad. Am picat pe ghiță.

Păzesce (se), 1. se grăbesce, 2. se gri-jesce;

picioici, picioici, baraboi; pișigă, pișcă;

ploznesce, pocnesc cu sbiciul; pomniță, fragă, fie de cîmp, fie de grădină;

ponoșit, palid, fără față; posnă, ceartă; pericol. Om posnăș, om — de sfadă;

purav, rău la fire;

Răstăuță, aluatul din supă;

Răsunoi, pînea ce se face din răsetu-

rile de pe covată;

rică! — expresiune cu care chiamă ratele;

ridător, glumeș;

sămăchișe, lapte acru;

sarcă, țarcă, coțofană;

sărândic, calic;

stetș, opaiș;

știbloancă, hălboană, virtegiu sau groapa în albia rîului;

ștrolibat, svlăturat, neastempărat.

Tort, ață nerescutită;

toantă, neșteată;

tulvail — exclamare în pericol;

togmășea („e“ deschis), îmbrăcată cu gust și curat;

tricozanie, faptă ciudată, treabă în-curcată;

teptălăcă, preplăță;

tup, mire; mă joc de-a tup;

tocăni (a), a mînji;

țără (o), puțin;

țapîn, tare;

țiră, nimica; tot te-oiu face țiră;

țip, arunc, dau jos;

țirfă, nemiş;

țipotesce, sbiară, țipă;

țiteică, șoarece cu botul ascuțit.

Uă (accent pe a), semn de mirare așa! vai!

uită-te, uită-mă! eată! eată mē!

urîț, 1. scărboș, grețos, 2. obosit.

M'am urîț.

Vânzoală, luptă;

vi ve, ce vi? ce v_e este?

virșe, coș de pescuit;

vremea grea, furtună, vijelia;

vujală, învoală.

Zadie, 1. năframă; 2. șurtă dinainte;

3. batistă;

zăgnată, focul ce se face la gura cup-

torului când coace;

zară, zărul dela unt;

zo, dău;

zăbavă, întărdiere;

zgriburesc, tremură (de frig).

E. Bran.

distracție ori ca-și-cum altă valoare afară de cea care o poartă în sine nu ar avea. Și atunci nici Helvetia și Wilhelm Tell nu ar fi perdue; ci ar fi câștigat în valoare, tocmai pentru-că libertatea e tema ei, variată atât de des.

De ce am citat aceste două cazuri? Să se convingă cetitorul, că și dacă repețesc idei vechi, nu ar fi bine să nu le repețesc, mai ales când vezi, că există chiar și presă, care nu se învoiesc cu ele. Avem încă prea mult duch de blândețe; și răbdarea noastră nu mai este virtute, dacă ea nu dispăre nici când sîntem jigniți în cele mai de căpetenie condiții ale vieții noastre. Libertatea asemenea este o condiție de acest fel.

Bătrânul.

CRONICĂ.

Din cauza sfintelor sărbători ale Rosaliilor numărul proximal al "Tribunei" va apăre numai Marți seara.

Dela Curte. În 5 l. c. a avut loc în sala de marmură din "Hofburg" un dineu la Maiestatea Sa Monarhul. — Se scrie din Luxemburg, că alaltăieri a cercetat Archiducesa Maria Valeria și mirele ei Archiducele Francisc Saluator pe Principesa de Coronă veduva Stefania. Tot în acea zi a făcut o vizită Stefaniei și Archiducele Albrecht. Ieri au sosit la Luxemburg principele Filip de Coburg-Gotha cu soția lui Luisa.

Camera advocațională din Timișoara anunță, că avocatul Nicolae Reiner, fiind bolnav spiritual, s'a pus sub curatelă. S'au șters din lista camerei advocații: Ioan Leményi din Panciova, deoarece s'a mutat la Brașov; Alexandru Gerhardt, care a fost ales notar public în Lipova; Carol Tormaneck din Alba-regală, care a murit și s'a numit de curator al cancelariei Stefan Szöllösy, avocat în Alba-regală. S'au înscris în lista acelei camere advocații: Dr. Szvetozar Lazar Simon din Ciocava și Dr. Lazar Stern din Becicherecul-mare.

Primiriile în școalele de cadeți. În anul viitor școlastic se vor primi câte 100 de elevi în școalele de cadeți de infanterie din Viena, Budapesta și Praga, câte 50 de elevi în școalele din Karlstadt, Brünn, Cracovia, Sibiu, Trieste, Gratz, Pojon, Innsbruck și Timișoara. La școalele de artilerie: în anul I. 150, în anul II. 50; în școalele de pionieri: în anul I. 50, în anul II. 25; în școalele de cavalerie: în anul I. 50, în anul II. 35 elevi.

Menirea științei maghiare. "Societatea istorică ungară" din Budapesta a fost rugată de autoritățile comitatului Solnoc-Dobăca, ca ea să maghiarizeze, respective să remaghiarizeze, numele comunelor din acel comitat. Sînt în acest în comitat, — se dice în suplică, — multe comune nemaghiare cu nume nemaghiare, aceste trebuiesc remaghiarizate. Ha, ha! Sînt multe comune nemaghiare? Ba sînt mai toate românesci! Și știința maghiară poate da comunelor ori-ce nume, Românii însă vor rămâne Români. Ar trebui să alege știința maghiară preste toate hotarele și să boteze unguresc fiecare pisc de munte, tot dealul, fiecare păreu, toate poeniile și colinele, ba fiecare rozor și stîncă din întreg Ardealul! Și când va dice Românul "Lelkés pataka" în loc de "Păreul popii" și "Iczipiczi boszorkány" în loc de "Virful cu dor", atunci vor fi maghiarizați Românii! Cât sînt de conservativi Românii, de-ți par îndărătnici, în cele-ce știu ei, nu e nici o știință atât de puternică, încât să-i maghiarizeze. Pe Români însă-i maghiarizează? Poate să crepe pămîntul ori "Crepe sura opincuță, dar' se mor în joc cu tine, dragă Măriuță!"

La pedagogiul c. r. din Cernăuț se află între 129 elevi, 50 de Români și 50 de Ruteni; ear' între 100 elevi se află 13 Române și 4 Rutene.

Primul tren-curier oriental. Alaltăieri la 5 oare 15 minute d. a. a plecat de prima-ora din Berlin trenul oriental-expres via Breslau—Budapesta.

Modificarea tarifului autonom în România.

De un timp încoace se face multă vorbă de reducerea tarifelor ce se iau dela unii articli cuprinși în actualul tarif autonom al României. "Economia Națională" se exprimă în contra acestei modificări a tarifului autonom în următorul mod:

Se vorbește de cîtva timp despre modificarea taxelor ce se percep asupra articliilor cuprinși în tariful autonom astăzi în vigoare. Unele diare susțin, că este cestiune să se scadă taxele pentru cîtva articli, altele putînd a fi bine informate, că se va modifica un număr însemnat de articli.

Și care este motivul, pentru care s'ar propune modificarea tarifului autonom? Un motiv, care nici prin minte nu 'ți-ar trece: pentru a se mai spori venitele vamale cu câteva sute de mii de lei, sumă care ar înlesni, ce? Echilibrarea bugetului statului?

Cu toate-că diarele, în care am cetit această scire, trec dintre cele bine informate, să ne fie permis a aștepta confirmarea pe cale oficială. Nu ne putem deprinde cu idea, că să se răstoarne întreaga economie a unui tarif, pentru a se pute încassa numai câteva sute de mii de lei, și în schimb a se da o lovitură unor industrii întemeiate pe existența măsurilor protectoare ale tarifului general.

Teara s'a deprins dela 1886 cu o politică economică, a cărei basă fundamentală

este încuragierea industriei naționale. Întemeietorii sistemului astăzi în vigoare nu s'au preocupat atât de interesele fiscalului, cât de mijloacele cele mai nimerite pentru a crea în România o industrie proprie.

Intemeiîndu-se pe tariful general, capitaliștii înființează fabrici de hîrtie, spre exemplu, și când acele fabrici de-abia au început să funcționeze, să se pomenească, că taxele vamale se micșorează în atât, că concurența hîrtiei străine îi va ruina în prea puțin timp? Aceasta nu este și nu poate fi admisibil.

Care este scopul, pentru care o țeară înființează un tarif general? Mai întîiu pentru a regula raporturile sale comerciale cu țările, cu care nu are tractate de comerciu. Bună-oraș astăzi, fiindcă între România și Austro-Ungaria nu există un tractat de comerciu, importățiunile și exportățiunile reciproce se regulează după tarifele vamale respective. Asemenea s'a urmat cu Franția, până-ce am încheiat tractatul de comerciu astăzi în vigoare. Al doilea, tariful general servește în unele cazuri pentru a silii pe cei interesați de a avé tractate de comerciu să-și facă concesii reciproce. Este invederat, că dacă taxele tarifului general ar fi atât de mici, încât între dînele și taxele convenționale să existe o deosebire prea mică, nimenea nu ar mai avé interes să-și bată capul pentru a se învoi cu noi.

Este invederat, că dacă taxele privitoare la importarea mărfurilor, care interesează mai mult pe Austria, vor fi scădute, încât fabricanții din monarchia vecină să-și poată introduce mărfurile cu o înlesnire aproape aceeași ca a țerilor cu care avem tractate, este evident, dîc, ca Austria să nu se mai îngrijescă ca să se înțeleagă cu noi pentru a încheia un tractat de comerciu. În timpul acela însă produsele române vor urma a plăti la importarea lor în Austria taxele tarifului general, vitele noastre ca și cerealele vor fi ca prohibite în imperiul vecin. Eată pentru-ce un tarif general chiar exagerat este de rigoare pentru o țeară, care ține să încheie tractate de comerciu, din care să tragă oare-care foloase.

Odinioară, când țeara noastră nu putea încheia tractate de comerciu, Turcia acordase tuturor puterilor dreptul de a-și importa mărfurile în România, plătind 8% din valoare. Întrecut fiind exportățiunile noastre, ele erau tractate după plac, după conveniențele respective. Pe atunci nici nu se admitea, ca România să caute a înființa o industrie națională, căci așa cereau interesele celor mari și puternici. Ne-am emancipat de acea nenorocită epitropie, nu însă pentru a ne întoarce indirect ear' în situațiunea de atunci, și ne vom întoarce de sigur, dacă în fiecare an vom știrbi tariful autonom, vom schilodi legea pentru încuragierea industriei naționale.

(Va urma.)

POSTA ULTIMĂ.

Budapesta, 7 Iunie n. La universitățile ungare se va înființa o catedră pentru științele militare.

Roma, 7 Iunie n. Ministrul de culte a dat școalelor ferii de 4 zile cu ocaziunea sărbării desvîlirii monumentului lui Giordano-Bruno.

Viena, 7 Iunie n. Se vorbește, că Crispi își va aduce soția din Karlsbad și se va întâlni cu Kálnoky la Eger.

Cracovia, 7 Iunie n. Studenții de aici au trimis lui Kálnoky o deputățiune, cu rugarea, ca să intervină pentru eliberarea studenților austriaci areștați în Rusia.

Belgrad, 7 Iunie n. După-ce trei episcopi sârbi șovăiesc să demisioneze, statul va dispune amovarea lor. — Presa comentează toastul Țarului ca o părăsire a politicii sale pasive de până acum.

Budapesta, 7 Iunie n. Precum se vorbește în cercurile deputăților, se va numi în curînd de ministru de interne questorul actual contele Geza Teleki.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al "TRIBUNEI".

Viena, 8 Iunie n. Și în anul acesta Crispi se va întâlni cu Kálnoky la Eger.

Berlin, 8 Iunie n. "Kreuzzeitung" scie din isvor sigur, că Țarul urmărește rusificarea provinciilor baltice ca o afacere personală.

Paris, 8 Iunie n. Se vorbește, că poliția ar fi aflat mai multe scrisori importante de ale lui Boulanger.

Belgrad, 8 Iunie n. În cestiunea metropolitului s'a ajuns la o înțelegere în toate punctele. Teodosiu însoțit de episcopi va cerceta ați pe Mihail, acesta va întoarce apoi visita, ear' Teodosiu încă în decursul zilei acesteia își va da cererea de pensionare.

Bibliografie.

"Preotul Român". Anul XV., Nr. 6. Cuprinde:

Studii din dreptul canonic, de Ioan Papiu.

Preotul în scaunul mărturisirii, de Vasile Ratiu.

Predice pentru Rosalii, de Vasile Cristea și Valeriu Florean.

Din istoria despărțirii bisericii orientale de cea apuseană.

Diverse.

"Fântâna Blandusiei". Anul I., Nr. 19. Cuprinde:

Notițe literare, de Ilie Ighel.

Sciri și fapte.

Medicina populară: Despre otrăviri, de Dr. Crăniceanu.

Idolatrie, poesie de Ilie Ighel.

Răsunare, poesie de Ioan L. Livescu.

Expoziția din Paris.

Academia Română.

În lutei, poesie de Aurel.

Nunta Zamfirii. De George Coșbuc. După "Tribuna".

Ție, de C. Buzdugan.

Stich, de C. Buzdugan.

Fratelui meu, poesie.

La moartea ali Vanthie. În dialectul macedo-român, de Sămărineanu.

Poesie populară din Ardeal.

Curvinte asupra femeii, de Ioan S. Livescu.

Teatre, concert, petreceri.

Politică.

Bibliografie.

Foita: Cinci zile de călătorie.

Și: Dosia, povestire de Henry Greville.

Extrase din "Budapesti Közlöny".

Edicte:

A se înșinua pretenșiunile în 45 de zile: — la rămasul după Grigorie al lui Ioan Velicica (din Surduc) la trib. reg. din Sătmăr-Nemeti;

— la rămasul după Stefan Béres (din Óvár) la tribunalul reg. din Sătmăr-Nemeti;

— la rămasul după Nicolae Dinuj la trib. reg. din Chezdi-Oșorheiu;

— la rămasul după Ioan Döppert (din Nákofalva) la trib. reg. din Chichindamare;

— la rămasul după Balint Szilágyi (din Csanos), D. Stoia (din Itebea-sărb.) și Marcu Milankov (din Cuman) la trib. reg. din Becicherecul-mare;

— la rămasul după Balint Imre (din Ghiona), Ladislav Pál (din Bichia), Paul Horváth (din Oroshaz) și Maria Uhrin (din Ciaba) la tribunalul reg. din Bichia-Giula;

— la rămasul după Lazar Boluca (din Al-Csill) la jud. cerc. din Butin;

— la rămasul după Nufu Drecin la trib. reg. din Arad;

— la rămasul după Carol Frühbeck la trib. reg. din Brașov;

Concursuri în provincie:

— Contra Samuil Wollák în Liptó-Szent-Miklós. Coners. cms. Ioan Lattyák; massa crt. Dr. Adolf Kux. Term. de ins. 31 Iulie; proc. de licuid. 23 August n.

— Contra Albert Hafner în Csurgó. Coners. cms. Iuliu Holics; massa crt. Francisc Bakonyi. Term. de ins. 17 Iulie, proc. de licuid. 29 Iulie n.

Călimdarul zilei.

28 Maiu (9 Iunie).

Iulian: Rosaliile.
Gregorian: Rosaliile.
Soarele: răsare 4.03, apune 7.54.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 8 Iunie, 6 oare dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 724.4)	Diferența din prețică	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
729.9	-4.1	+10.2	+19.8 + 18.1	NV

Din țeară, 6 Iunie, 7 oare dimineața.

Stațiunile:	Presiun. atmosf. în mm.	Tempera- tura Celsius	Vântul	
			direcția	tăria
Budapesta . .	760	+19.0	—	—
Sătmar . . .	759	+16.0	NV	2
Cluj	759	+16.6	N	1
Orșova	761	+19.0	—	—
Timișoara . .	757	+17.8	NV	3
Arad	762	+19.0	NO	4
Panciova . . .	761	+19.8	—	—

Sosiți în Sibiu.

La 8 Iunie n.

Hotel "Neurivher". F. Dobokay, secretar ministerial din Budapesta. Schüller, Berté, din Viena, Hackel din Praga, comercianți.

Hotel "Meltzer". Cernendo, căpitam din Alba-Iulia. Jacob Reich, voiașger din Budapesta. Fogarasi, notar din Racoșia.

Hotel "Habermann". Lengyel și Fekete, juriști din Cluj.

Economic.

Starea sîmînturilor. În 3 Maiu sîmîntăturile în Ungaria erau în stare bună.

Grăul în dreapta Dunării este bun, în stînga Dunării se desvoaltă frumos. Între Dunăre și Tisa el e mediocru. În comitatele Hajdu, Maramurș și Ugocea e slab. În Ardeal e galbin, cam întărdiat.

Săcara. În dreapta și în stînga Dunării se desvoaltă frumos. În stînga Tisei a pălit și e slabă de tot. În dreapta Tisei e mediocră. În Ardeal e slabă pe cele mai multe locuri.

Orzul. În dreapta și în stînga Dunării mediocru, slab. Pe unele-locuri mai frumos. În stînga Dunării stă foarte bine, se desvoaltă sănătoș pe unde a plouat. Pe unde e secetă, el a vesejit. Între Tisa și Murș e bun. În Ardeal e mediocru.

Ovșul. În stînga Dunării se desvoaltă încet, preste tot e mediocru. În dreapta Dunării însă el începe a deveni rogu, stă însă foarte bine și se desvoaltă frumos. Între Dunăre și Tisa e bun. În dreapta Tisei e mai slab. În stînga Tisei, pe unde a plouat, e în desvoltare care promise mult. Între Tisa și Murș e slab. În Ardeal stă foarte bine.

Rapița. În stînga și dreapta Dunării se desvoaltă bine. Între Dunăre și Tisa se coace, dar' promise un seceriș mediocru.

În dreapta Tisei tot astfel. În stînga Dunării secerișul are să fie mai puțin decît mediocru. Între Tisa și Murș e un seceriș bogat în perspectivă. În Ardeal s'a sîmînat puțină rapiță, dar' cătă este stă bine.

Porumbul s'a desvoltat preste tot frumos. Săpatul continuă. În stînga Tisei a răsărit slab, afară de aceea e și întărdiat. În Ardeal e cel mai bun porumb, deși întărdiat puțin.

Napii de zăhar se desvoaltă frumos, au lipsa însă de multă ploaie. Economii se plîng de stricăciunile ce le causează verni, puerii de pămînt și cărăbușii.

Poamele. Preste tot sînt puțin poame în anul acesta, deoarece-omidele au făcut mari pustii.

Furtunile și ploile cu grindină au făcut pe multe locuri pagube mari, așa în comitatele Bács, Ciongrad, Abauj, Arad, Zala și Maramurș. Secetă a fost multă în comitatul Csanadului. Între Tisa și Murș, pe ici-colo și în Ardeal, s'au ivit mușcele columbace.

Insolvențe. Reuniunea creditorilor din Viena anunță următoarele insolvențe: Florian Grieszl, comerciant de pele în Gratz. Francisc Szabó, croitor în Măcău. Francisc Stark, ciasonnicar în Karlsbad. Ignatie Pasch, comerciant în Dublovitz. Ana Archauer, băcană în Wegleiten. Leopold Babrach, firmă comercială în Canija-mare. Irányi și Nebes, firmă comercială în Sátorlaj-Ujhely. Mozes Weisz, comerciant în Pojon. Albin Jeduska, comerciant în Staar. Sigismund Gottlieb, fabricant de spirit în Martonvásár.

Prețul mărfurilor.

Plața din Sibiu, 7 Iunie. Grău hectolitru 76—82 chilo fl. 4.40 până fl. 5.2; grău mestecat 70 până 74 chilo fl. 3.20 până fl. 4.—, sîcara 70 până 75 chilo fl. 3.20 până fl. 3.60, orz 62 până 66 chilo fl. — până fl. —, ovș 42 până 50 chilo fl. 2.40 până fl. 3.—, cucuruzul 70 până 74 chilo fl. 4.10 până fl. 4.50, mîlăul 78 până 82 chilo fl. 3.50 până fl. 4.—, crumpene 68 până 70 chilo fl. 1.30 până fl. 1.50, sîmîntă de căneapă 48 până 50 chilo fl. 3.— până fl. 3.50, mazerea 76 până 80 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, lîntea 78 până 82 chilo fl. 9.— până fl. 10.—, fasolea 76 până 80 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, păsăat de grău 100 chilo fl. 14.— până fl. 16.—, făină Nr. 3 100 chilo fl. 14.—, Nr. 4 fl. 12.—, Nr. 5 fl. 9.—, slămina 100 chilo fl. 56.— până fl. 60.—, unsoreea de porc fl. 62.— până fl. 65.—, sîu brut fl. 18.— până fl. 20.—, lumini de sîu fl. 32.— până fl. 34.—, lumini turnate de sîu fl. 35.— până fl. 36.—, săpunul fl. 20.— până fl. 24.—, fîn 100 chilo fl. 1.90 până fl. 2.20, căneapa fl. 30.— până fl. 32.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 2.50 până fl. 3.—, spiritul p. 100 L. 9% 52 până 55 cr., carnea de vită chilo 38 cr., carnea de vițel 28 până 35 cr., carnea de porc 46 până 48 cr., carnea de berbec — până — cr., ouș cu 10 12 până 15 cr.

Plața din Mediaș, 6 Iunie. Grău hectolitru fl. 5.— până fl. 5.20; grău mestecat fl. 3.90 până fl. 4.10 sîcara fl. 3.20 până fl. 3.30; orzul fl. — până fl. —; ovșul fl. 2.40 până fl. 2.50; cucuruzul fl. 3.75 până fl. 4.—; sîmîntă de căneapă fl. 4.— până fl. 4.50; crumpenele fl. 1.50 până fl. 2.—; mîlăul hectolitru fl. — până fl. 10.—; mazerea fl. 5.— până fl. 5.25; fasolea fl. 5.— până fl. 5.25; lîntea fl. — până fl. —; chimin (schkreaus) fl. 60.— până fl. 60.—; sîu brut 100 kilogrami fl. 13.— până fl. 22.—; lumini de sîu vîrsate fl. 36.— până fl. 38.—; unsoreea de porc fl. 72.— până fl. 75.—; slămina fl. 58.— până fl. 60.—; căneapa fl. 38.— până fl. 40.—; fînul fl. 1.50 până fl. 2.—; săpunul 100 buckți fl. 20.— până fl. 30.—; spiritul gradul 55 cr.; carnea de vită chilo 32 până 36 cr.; carnea de vițel 24 până 36 cr.; carnea de porc — până 48 cr.

Țîrgul de umătoare în Steinbruch. În 6 Iunie n. s'a notat: unguresci bîtrâni grei 55.— cr. până 55 1/2 cr., unguresci grei, tineri 57.— cr. până 58 1/2 cr., de mijloc 56.— cr. până 57 1/2 cr., ușori 54.— cr., pînă 55.— cr., marfă țărănească grea — cr., pînă — cr., de mijloc 54.— cr., pînă 54 1/2 cr., ușoraș 52.— cr. până 55 1/2 cr., românești, de Bakony, grei 53.— cr. până 55 1/2 cr., transito, de mijloc — cr. pînă — cr., transito ușori — cr., pînă — cr., transito sîrbesci grei — cr. pînă — cr., transito de mijloc 54.— cr. pînă 54 1/2 cr., transito ușori 53 cr. pînă 53 1/2 cr., îngrășăți cu ghindă — cr. pînă — cr. per 4%, cumpeniti dela gară.

Bursa de mărfuri din Budapestadelă 6 Iunie 1889.

Sîmînje	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.
		dela pînă		dela pînă
Grău				
Bănățenesc, nou	—	—	—	—
Grău dela Tisa	—	6.90	7.10	—
Grău de Pesta	—	6.85	7.05	—
Grău de Alba-regală	—	6.90	7.05	—
Grău de Bácska	—	6.90	7.05	—
Unguresc de Nord	—	6.75	7.00	—
Sîmînje vechi ori noue	Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
			dela pînă	
Sîcără	—	70—72	5.70	5.90
Orz	Nutreț de vîinars de bere	60—62	5.70	6.30
		62—64	6.30	7.10
Ovș	—	64—66	7.35	8.50
Cucuruz (porumb)	bănăț. de altsoiu	39—41	5.25	5.70
		75	4.45	4.65
Hrișcă	—	—	4.70	4.75
		—	5.40	5.75
Marfă pe 100 chilogr.	Grău	de primă, de toam. Iul. Aug. Maiu-Iun. de toam. de primă.	6.95	7.00
	Cucuruz	—	7.23	7.25
	Ovș	—	4.81	4.83
		—	5.30	5.41
Produse diverse	Soiu			
		dela pînă		
Sem. de trif.	Lucernă ungurescă franceză	60.—	66.—	—
"	italiană	—	—	—
"	roșie rafinat	52.—	56.—	—
Oleu de rap.	—	36.—	38.—	—
Oleu de in	dela Pesta	64.50	65.—	—
Uns. de porc	dela țeară	53.—	54.—	—
Slămină	sventată	59.—	60.50	—
	afumată	56.—	57.—	—
Sîu	—	33.50	34.50	—
Prune	din Bosnia, în buți	—	—	—
Lictar	din Sîrbia, în saci	10.25	18.50	—
	slavon, nou	16.50	16.75	—
Nuci	bănățenesc	16.—	16.25	—
Gogoși	unguresci sîrbesci	—	—	—
Miere	brută	29.50	30.—	—
	galbină străcurată de Rosenau	53.—	54.—	—
Ceară	brută	118.—	120.—	—
Spirit	—	14.—	15.—	—
	Drojdiițe de spirit	18.—	18.—	—

